

ÖĞRENME İLE İLGİLİ YENİ DÜŞÜNCELER

LÜZUMSUZ

ESKİ BİLGİLERLE KAFANIZI YORMAYIN !

«Bırakalım artık şu 16. yüzyıldan kalma kalıplaşmış, kılışmış eğitim metodlarını. Eğitimde temel değil, pratik önemi almalıdır.»

Bertrand RUSSEL

Bugün bildikleriyle yetinen insan yarının cahilli demektir, yeni birşeyler öğrenmek isteyenler de eskiden kafalarına sokulan okul kurallarını unutmak zorundadır.

«Biz gün geçtikçe daha fazla öğrenmek zorundayız, zira bilgi gittikçe daha büyük bir hızla çoğalmaktadır.»

Evet, bilginin her geçen günle beraber biraz daha çoğaldığı doğrudur. Acaba bundan dolayı mı daha fazla öğrenmek zorundayız ?

Bilinecek şeylerin artışı ile insanın öğrenme kapasitesi arasındaki yarışı çoktan kaybetmiş durumdayız : Daha 1900 yıllarında bilginin yıllık artışı insanın öğrenme kabiliyetinin çok üstüne çıkmıştı. Şimdi ise artık bütün insanı ölçüleri aşmış bir duruma gelmiştir. Onun için bugün herşeyi bilmemize, hattâ bir tek meslek alanında bile bütün bilgileri elde etmemize imkân olmadığını anlamak zorundayız.

17 nci yüzyılda 10 meslek dergisi bile yoktu.

- 1800 başlarında 1000,
- 1900 başlarında 10.000,
- 1950 lerde 100.000 oldu.
- Birazdan 1.000.000 olacak.

Bu muazzam bilgi yığını altında boğulacağız. Bu bilgi çığırını, «çabuk okumak» veya «daha fazla öğrenmek» le yenmeğe imkân yoktur. Böyle bir düşünüşün artık bugünkü şartlar altında yeri olamaz. Bu adeta Van Gölünü bir çay kaşığı ile boşaltmağa kalkışışıp da olmayacağını anladıktan sonra onu bırakıp çorba kaşığına geçmek gibi bir şeydir.

Biz hergün biraz daha fazla öğrenmeliyiz, çünkü bilgi gittikçe çoğalmaktadır.

300 yıl önce bir insan bütün herşeyi bilmeliydi. Leonardo da Vinci hem ressam, hem heykeltıraş, kale mimarı, mucit, matematikçi, filozof, fizikçi ve daha birçok meslek sahibiydi.

Bu bilim parlamasına karşı elimizdeki biricik imkânlar şunlardır :

- Gerçekten öğrenmek zorunluğunu hissettiğimiz şeyi gittikçe daha titiz bir seçime tâbi tutmak.
- Zamanımızın talebi, basitçe, daha fazla öğrenmek değil, doğruyu, lüzumluyu öğrenmektir.

Fakat acaba bu doğru ve lüzumlu olan nedir ? Ve biz ne için öğreniriz ?

«Biz okul için değil, hayat için öğreniriz » :

Bu lâtince bir özdeyiştir ve bugün hâlâ birçok yüksek okulların kapıları üzerinde yazılıdır. Fakat bu bilgece söz, bilginin sınırlarının görülebilecek kadar dar olduğu bir çağa aittir.

O zamanlar belirli bir bilgiyi elde edebilmek için sınırlı bir «öğrenme, çıraklık» dönemi tespit edilebilirdi. Bu dönemden sonra bir bitirme sınavı verilir ve bundan sonra da öğrenmenin tamamıyla sonu gelirdi. Adeta öğrenme zorunluluğundan alınan

bir «beraet etme» hükmü idi, bu. Zira o birkaç yıllık süre içinde öğrenilenler bir ömür boyunca insana kâfi gelirdi. Hattâ o kadar ki, bu bilgiler sonunda hiç değiştirilmeden öteki kuşaklara bırakılırdı.

Fakat bilginin «ömrü» gittikçe kısalmaktadır. Yeni araştırmalar mevcut bilgilerimize yeni birçok şeyler eklemekle kalmıyor, eskiden bilinenlerin bir çoğunu yürürlükten çıkararak işe yaramaz bir hale sokuyor. Bugün öğrendiğimiz şeyler birkaç yıl içinde ele alınamayacak kadar eskiyor. Özellikle kimya, elektronik ve haberleşme tekniği gibi en modern ve gelecek için en fazla sürprizler vaadeden meslek dallarında bilgiler iki üç yıl içinde yerlerini tamamiyle yenilerine bırakıyorlar. Bugün herhangi bir mesleğe ait bilgileri öğrenen insanlar, ileride hiç öğrenmedikleri yepyeni, hattâ bugün mevcut olmayan bir meslek dalında çalışmak zorunda kalacaklardır. Okul bitirme diplomalarımız artık gelecekteki meslekî başarımız için bir garanti sayılamaz. Öğrenme dönemi ile insan ömrünü artık birbirinden ayırmağa imkân yoktur. Yaşamak, hayatta kalmak deme, öğrenmek demektir, devamlı olarak ve arkası kesilmeden.

«İnsan hiç bir zaman kâfi derecede öğrenemez ve ne öğrense kârdır» :

Bu kural da artık gerçek sayılmaz. Biz bugün kafamızı lüzumsuz şeylerle, çabukça değişen eskiyen şeylerle doldurmayacak kadar lüzumlu ve faydalı şeyler öğrenmek zorundayız.

Zira devamlı olarak yeni şeyler öğrenme kabiliyet ve imkânımız sınırsız değildir. İnsan beyninin milyarlarca sinir hücreleri gerçel muazzam bir alma yeteneğine sahiptirler, fakat biz, bir elektronik beyin gibi, içeri aldığımız, öğrendiğimiz şeyleri bir düğmeye basarak silip onların yerine yenisini alamayız.

Zamanla birçok meslekler biliyor, meselâ nalbanlık. Bugün öğrendiğimiz birçok şeylerden de belki yarın artık hiç faydalanamayacağız. Onun için daima yeni şeyler öğrenmek zorundayız.

Almanca arberleme ekserisi olarak birçok kusaklar Schiller'in 425 mizahe tutan dev şiiri Çan'ı ezberlemek zorunda kalmışlardır : Sonuç : Önemli bilgiler için beyindeki bütün yerleri kapayan faydasız bir yük.

Schiller'in ezbere öğrenilen «Çan» ı

«Her öğrenilen şey kârdır» sözü de artık doğru değildir. Öğrenileni tamamiyle unutmak imkânsızdır. Lüzumsuz bilgiler de bunların arasındadır. Şu anda size hiç bir şekilde bir faydası olmayacak birçok bilgileri hatırladığınız olmuyor mu ? İşte yeni öğrendiğimiz her şey eskiden öğrenilen şeylerle çalışma halindedir. Bundan dolayı insanın öğrendiği şeyi değiştirmesi, yeni bir şey öğrenmesinden çok daha zordur. Yaşlandıkça insanların çok daha güç öğrenmelerinin nedenlerinden biri de budur.

Lüzumsuz bilgi tamamiyle zararlıdır, çünkü yeni ve lüzumlu bilgiyi çabuk ve kolaylıkla öğrenme şansını azaltır. Bunun bugün her meslek öğrenimi için göz önünde tutulması gereklidir. Artık öğrenim programlarımızı kritik bir süzgeçten geçirmek zamanı gelmiştir. Aksi takdirde lüzumsuz, zamanını geçirmiş birçok bilgileri öğrenmekte devam edecek ve zamanımızın yeni bilgilerine gittikçe daha az yer kalacaktır.

«Herşey esasından öğrenilmelidir !» :

Doğru, fakat her meslek veya faaliyet için bu esas temel nedir ve nerededir ? Bugünkü teknik çağımızda bir eğitim ne kadar esaslı olmalıdır ?

Gittikçe daha fazla insan hayatta ve mesleklerinde tekniğin bir uygulayıcısı olmaktadır. Onlar teknik makine ve cihazların düğmelerini çevirmekle görevlidirler, fakat o makinelerin içerisini veya nasıl yapıldığını pek bilmezler. Birçok hallerde buna lüzum da yoktur, zira böyle esaslı bir bilgi için en aşağı bir kaç yıllık bir meslekî öğrenime ihtiyaç olacaktı. Eğer bugün bir radyo veya televizyon cihazını kullanan herkes, onu esasından anlamağa çalış-

saydı, halimiz ne olurdu? Otomobil kullanan her insanın motorunu esaslı surette anlamasına imkân mı vardır?

İnsan herşeyi esasından öğrenmelidir.

Açaba bugün her otomobil sürme hakikaten bir motorun nasıl yapıldığını ve nasıl çalıştığını tanımasıyla bilmektir sorundur mu? Bu bugün yalnız uzmanların bileceği bir bilgi dir.

Bu bilgi artık tekniği kullanan, ondan faydalanlar için lüzumlu bir bilgi değildir. Biz bugünkü yaşayışımızda birçok teknik alet ve cihazlarla çalışmaktayız, bize lüzum olan onların nasıl kullanılacağını bilmektir, o kadar.

Yalnız ufak bir gurup insan onların nasıl işlendiğini, yapıldığını bilmek zorundadır. Onların projelerini çizen insanlar ise çok daha ufak bir gurupturlar. Esas araştırma işlerinde çalışan, esas prensipleri geliştiren, yeni buluşlar yapan insanlar ise daha da küçük bir gurup teşkil ederler. İşte bütün bu gurupların kendine göre bir esas eğitimi vardır.

«İnsanın bilgisi kafasında olmalıdır!» :

İlk bakışta çok tabii görünen bu özdeyiş de bugün için aldaticidir. Her telefon edeceğimiz şahsın telefon numarası hatırınızda mıdır ve buna lüzum da var mıdır?

Biz artık not-defterimizde, bir liste veya çizelgede bulabileceğimiz verilerle çalışmaya alışmış insanlarız ve gittikçe bunlardan daha fazla faydalanmak zorunda kalacağız. O muazzam veri topluyucisini, beynimizi lüzumsuz ve zamanla çabukça eskিয়েerek işe yaramayan bilgilerle doldurmak sorumluluğunu nasıl üzerimize alabiliriz?

Hisse senetlerinin borsadaki günlük alçalış ve yükseliş değerlerini akılda tutmanın ne anlamı vardır, onlar nasıl olsa birgün sonra değişeceklerdir.

Esas mesele bu gibi bilgileri akılda tutmak değil, lüzumu halinde derhal nerede bulunabileceklerini ve onlarla ne yapabileceğimizi iyi bilmektir.

«Bugün her iş alanında tecrübeden çok genç elemanlar aranmaktadır» :

İş âlemi yeni genç elemanlar istemektedir. Büyük müesseselerin başlarında bulunan yönetmecilerle yapılan görüşmelerde onların aslında genç elemanları değil, genç kafaları aradıkları anlaşılmaktadır. Kafanın hareketliliği, yeni olan her şeye karşı merak ve onu kabul edebilme heves ve kabiliyeti. Bunlar bugün her işte beklenen en esaslı şartlardır ve bunları genç elemanlarda bulmak tabii çok daha kolaydır, çünkü yaşlanmış insanlarda kafanın hareketliliği, önceden öğrenilmiş birçok lüzumsuz ve artık geçer akçe olmaktan çıkmış bilgi yığınlarının etkisiyle azalmıştır.

Dünyanın her yerinde personel arama ilânlarına dikkat ederseniz, artık tecrübeye o kadar fazla kıymet vermediklerini görürsünüz. Tecrübe ne demektir, yıllardan beri stok edilen bilgilerin bir toplamı veya sonucu değil midir? Fakat zaman bu bilgileri her geçen günde biraz daha çabuk değiştirmekte olduğundan artık kimse bu eski stoka kıymet vermemektedir. Eskiden bu hızlı değişme olmadığı için «tecrübe» nin bir kıymeti vardı. Bugün kimse bir ay önceki gazeteyi okumak zahmetine katlanıyor mu? Zaman ve olaylar modern haberleşme tekniğinin de yardımıyla çok çabuk ilerlemekte ve değişmektedir. Bugün 20 yıllık bir meslek tecrübesi aslında 19 kere tekrar edilen bir tek yıllık bir tecrübe demektir ve ilerlemeye lüzumlu nitelik için yalnız yeterli olmamakla kalmaz, aynı zamanda onun bir frenleyicisi, bir engelidir.

Endüstri ve iş âlemi tamamıyla bunun farkındadır ve bizim yetiştirme, eğitim ve sınav tüzüklerimizin bu değişiklikten daha haberleri olmadan, onlar kendi sonuçlarını kendileri değerlendirmektedirler.

Yaşı ne olursa olsun, bir insanın mesleğinde paslanmış ve işe yaramaz bir demir parçası haline gelmemesi için kafaca genç kalmayı bilmesi lüzumdur. Yanlış bilgilerin öğrenilmesi insanları ihtiyarlatır.

«Kafaca genç kalmanın ve zamana ayak uydurmanın altı yolu» :

1. **Daima mütecessis olunuz :** Çocuklara bakınız, onlar daima yeni bir şeye karşı mütecessis ve

Yalnız kenedi «sahasına» kapanan, sabahtan akşama kadar gömlek satan, bir tezgâh veya makineyi çalıştıran, yalnız mesleğine ait kitapları okuyan ve öteki her türlü bilgiyi adeta taciz edici parazit sayan insanlar çabuk ihtiyarlar.

2. **Öğrenmeğe değer olan şeyleri kritik bir açı altında gözden geçiriniz :** İnsan herşeye karşı ilgi göstermelidir, fakat sakın her şeyi öğrenmeğe kalkmayınız ! Her alanda bütün gelecek bilgilerin anlamını size açacak olan bir anahtar, bir temel bilgi vardır.

İşte öğrenilmesi gereken de budur, ötekiler gerekirse bu anahtar sayesinde daima bulunabilir. Bir iki seyahat yapacak bir adamın koskoca bir demiryol rehberini ezberleyecek yerde, aradığını nerede bulacağını bilmesi daha kolay değil midir ?

3. **Öğrenimin esası mantıklı olmalıdır :** Öğrenmek çalışmak ve zaman harcamak demektir, bu yüzden lüzumsuz güçlükler ve çıkmaz sokaklar yaratılmamalıdır. Herşeyden önce iki öğrenme kanununa dikkat edilmelidir :

- İnsan herşeyi bir defa da öğrenemez, daima yalnız beşten yediye kadar olan ayrıntıları bir defa da ötrenebilir. Öğrenmek istediğiniz şeyleri kolayca öğrenilebilecek bölümlere ayırınız ve bir önceki iyice oturmadan ötekine geçmeyiniz.
- İnsan en iyi şekilde **yaparak öğrenir**. Yalnız dinlemek, bakmak, seyretmek veya okumak yetmez. İnsan bütün bu bilgilerle birşey yapmak zorundadır. Onun için nirengi noktası teşkil edecek kelimeleri not ediniz, kendi kendinize o konu ile ilgili ödevler veriniz. yüksek sesle okuyunuz, okuduklarınızdan bir özet çıkarınız veya iyice öğrenmek istediğiniz bilgilerle birşeyler yapınız. Modern öğrenme programları bu esaslara göre hazırlanmıştır.

4. **Belleğinizi (hafızanızı) hafifletiniz :** Hafızanız en kıymetli bir bilgi deposudur. Onu lüzumsuz şeylerle doldurmuyunuz. Yanınızda daima bir not defteri tutunuz ve aklında tutmak istediğiniz her isim, randevu veya fikri oraya yazınız ve onu muhakkak ezberlemeğe kalkmayınız. Bugün elektronik not defterleri denilen küçük magnetofonlar, teypler vardır, onlar cepte taşınacak kadar ufaktır ve ha-

tıra gelen her şey banda kaydedilebilir. Cebinizde rahatça taşıyacağınız bir şeyle neden kafanızı dolduracaksınız ? Böylece kafanız daha önemli düşünceler için serbest kalır.

5. **Başkalarının bilgilerinden faydalanınız :** Birçok insanlar «bilgiyi kolayca erişilebilecek şekle sokmak için çok çalışmışlar, akıl ve zekâlarını harcamışlardır. Hemen hemen her meslek alanında tablolar, formül kitapları ve daha başka akıllıca tertiplenmiş kitaplar vardır. Bunlardan faydalanmağe çalışınız. Sürgülü hesap cetveli artık yalnız mühendislerin kullandığı birşey olmaktan çıkmıştır, birçok meslekler için basit hesap makineleri bile vardır ve bunlar sizi lüzumsuz işlerden kurtarırlar. Başkalarının daha önceden yaptığı şeyleri neden yorularak baştan yapacaksınız ?

6. **Hayal kurmağa cesaretiniz var mıdır? :** Eğer bu kuralı uygulayabilirseniz, kafanızı lüzumsuz şeylerle doldurmaktan kurtarmış ve onu insan beyninin en kıymetli ürünü olan hayal gücü için serbest bırakmış olursunuz. Zira burada, yaratıcı düşüncelerin, orijinal fikirlerin âleminde hiç bir kompüter onun yerine geçemez. Geleceğin meslekî problemleri gittikçe daha fazla hayal gücüne ihtiyaç göstereceklerdir. Kendinizi buna hazırlamalısınız. Hergün bunlar üzerine bir parça da olsa, kafasını yormayan, hayal güçlerini harekete tutmayan insanlar bu başlayan geleceğin problemlerini çözecek yeteneklerden yoksun kalacaklardır.